

Αθήνα, 3 Φεβρουαρίου 2022

Δελτίο Τύπου

«Επαγγελματική ασφάλιση στην Ελλάδα: Προκλήσεις και προοπτικές»

Την πορεία της επαγγελματικής ασφάλισης στην Ελλάδα, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει, αλλά και τις σημαντικές προοπτικές για ενίσχυση του αναπτυξιακού της ρόλου αναδεικνύει νέα μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) με τίτλο **«Επαγγελματική ασφάλιση στην Ελλάδα: προκλήσεις και προοπτικές»**, με την υποστήριξη της **Ελληνικής Ένωσης Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΕΛ.Ε.Τ.Ε.Α.)**.

Όπως προκύπτει από τη μελέτη του IOBE, ο θεσμός της επαγγελματικής ασφάλισης, παρά τη συστηματική ανάπτυξή του τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, έχει μεγάλα περιθώρια εξάπλωσης, καθώς παραμένει πολύ λιγότερο διαδεδομένος από ό,τι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Την περίοδο 2004-2021 ο αριθμός των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ) εξαπλασιάστηκε, αλλά παραμένει χαμηλή η διείσδυση και μικρό το μέγεθός τους στην Ελλάδα συγκριτικά με άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Έτσι, το συνολικό ενεργητικό των ΤΕΑ προαιρετικής ασφάλισης αντιστοιχεί σε μόλις 0,1% του ΑΕΠ, καταγράφοντας υστέρηση σε σχέση με όλες τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης (Διάγραμμα 1).

Μεταξύ των εμποδίων που, σε βάθος χρόνου, περιόρισαν την ανάπτυξη του θεσμού στην Ελλάδα, η μελέτη αναδεικνύει τον ιστορικά γενναιόδωρο πρώτο δημόσιο πυλώνα ασφάλισης με υψηλά προκρίση ποσοστά αναπλήρωσης, την κάλυψη ελλειμμάτων από τον κρατικό προϋπολογισμό και τη χαμηλή εμπιστοσύνη σε συμπληρωματικούς θεσμούς ασφάλισης. Ταυτόχρονα, τονίζεται ότι η ίδια η δομή της ελληνικής οικονομίας αποτέλεσε τροχοπέδη, εξαιτίας, μεταξύ άλλων, του μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων, των υψηλών ποσοστών μη εξαρτημένης εργασίας, των χαμηλών ποσοστών αποταμίευσης, του υψηλού φορολογικού βάρους της εργασίας και της χαμηλής εμπιστοσύνης των νοικοκυριών προς τον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Προκειμένου να αμβλυνθούν οι παραπάνω αγκυλώσεις και να αξιοποιηθούν οι προοπτικές εξάπλωσης του θεσμού της επαγγελματικής ασφάλισης, προτείνονται μέτρα πολιτικής σε τέσσερις άξονες: (α) στην κατεύθυνση της ενοποίησης, ενίσχυσης των φορέων εποπτείας και απλοποίησης των διαδικασιών δανειοδότησης των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης, (β) παρεμβάσεις σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των ταμείων στην κατεύθυνση ενός περισσότερο ευέλικτου οργανωτικού σχήματος, συμπεριλαμβάνοντας τη δυνατότητα ίδρυσης πολύ-εργοδοτικών ταμείων, (γ) οικονομικά κίνητρα σε ασφαλισμένους και εργοδότες που θα επιτρέπουν την υγιή και βιώσιμη ανάπτυξη της επαγγελματικής ασφάλισης σε ένα σταθερό και διαφανές φορολογικό πλαίσιο - ενδεικτικά, σε αντιστοιχία με τις διεθνείς πρακτικές, προτείνεται να διατηρηθούν σημαντικά φορολογικά κίνητρα ως προς τις εφάπαξ συνταξιοδοτικές παροχές, αλλά σε συνδυασμό με την εφαρμογή καθολικών ορίων, (δ) ευρύτερες παρεμβάσεις πέρα από την επαγγελματική ασφάλιση, που αφορούν την τόνωση της

συμπληρωματικότητας αυτής με τον πρώτο και τον τρίτο πυλώνα ασφάλισης, καθώς και με την τόνωση της εγχώριας κεφαλαιαγοράς.

Η αποτελεσματικότητα των μέτρων εξαρτάται από τον υψηλό βαθμό αλληλεξάρτησης μεταξύ τους. Για τον λόγο αυτό, οι προτεινόμενες παρεμβάσεις κρίνεται σκόπιμο να εφαρμοστούν με τρόπο συγχρονισμένο και όχι αποσπασματικό.

Βασικό συμπέρασμα της μελέτης είναι ότι η επαγγελματική ασφάλιση μπορεί να παίξει ρόλο αναπτυξιακού μοχλού στην ελληνική οικονομία, ενώ ταυτόχρονα να ενισχύσει την αποταμιευτική συνείδηση των νοικοκυριών, να βελτιώσει τα κίνητρα για εργασία και να συμβάλει στην καλύτερη διασπορά του ευρύτερου ασφαλιστικού κινδύνου. Όπως εκτιμάται από τη μελέτη, η ενίσχυση της συνταξιοδοτικής αποταμίευσης μέσα από την επαγγελματική ασφάλιση θα οδηγήσει σε βελτίωση της παραγωγικής υποδομής της οικονομίας, σε αύξηση της παραγωγικότητας και του ΑΕΠ. Ενδεικτικά, υπό προϋποθέσεις δημιουργείται προοπτική για νέα κεφαλαιακά αποθέματα που μπορεί να ξεπεράσουν τα €20 δισεκ. μακροχρόνια, σε πραγματικούς σημερινούς όρους. Αντίστοιχα, εκτιμάται ότι το ΑΕΠ μπορεί να είναι υψηλότερο κατά μέσο όρο κατά περίπου €1 δισεκ. ετησίως σε βάθος 40-ετίας, σε πραγματικούς σημερινούς όρους (Διάγραμμα 2). Οι άμεσες αυτές επιδράσεις αναμένονται μεγαλύτερες όσο ευρύτερη είναι η κάλυψη του εργατικού δυναμικού από επαγγελματική ασφάλιση και όσο μεγαλύτερης διάρκειας είναι η ασφάλιση αυτή.

Οι παρεμβάσεις αναμένεται να έχουν επίσης δευτερογενή μακροοικονομικά οφέλη, μέσα από την ενδυνάμωση της εγχώριας αποταμίευσης και κεφαλαιαγοράς, καθώς και του ευρύτερου κλάδου των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Πέραν των σημαντικών μακροοικονομικών επιδράσεων, η μεταρρύθμιση αναμένεται να έχει θετική επίδραση και στα κίνητρα των νοικοκυριών να συμμετέχουν στην επίσημη αγορά εργασίας. Η απτή σύνδεση των εισφορών με σωρευμένο κεφάλαιο σε προσωπικό λογαριασμό μπορεί επίσης να ενισχύσει τα κίνητρα των εργαζομένων να επεκτείνουν τη διάρκεια του επίσημου εργασιακού τους βίου, να προάγει το επίπεδο των χρηματοοικονομικών γνώσεων των νοικοκυριών και να τονώσει την εμπιστοσύνη των εργαζομένων έναντι του ασφαλιστικού συστήματος συνολικά.

Η μελέτη παρουσιάστηκε σε ειδική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε σήμερα στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Στην εκδήλωση, ο Πρόεδρος της ΕΛ.Ε.Τ.Ε.Α κ. **Χρήστος Νούνης**, υπογράμμισε το ρόλο της Ένωσης στη διάδοση του θεσμού και το ευρύ φάσμα δράσεων που πραγματοποιούνται. Έδωσε έμφαση στην ταχεία ανάπτυξη του θεσμού την τελευταία 5ετία και στην ανάγκη για ουσιαστικές στοχευμένες παρεμβάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξή του. Τόνισε ότι η κεφαλαιοποίηση πλέον αποτελεί αναγκαιότητα για τη χώρα μας, δεδομένων των δημογραφικών πιέσεων αλλά και των σημαντικών δημοσιονομικών περιορισμών. Επομένως, η θεσμοθέτηση της δυνατότητας σύστασης «πολύ-εργοδοτικών» ΤΕΑ και η παροχή ισχυρών κινήτρων για μακροχρόνια αποταμίευση που προτείνονται στη μελέτη, φαίνεται να αποτελούν τον ασφαλή εμπειρικά δρόμο προς ένα καλύτερο και βιώσιμο ασφαλιστικό μέλλον.

Ακολούθως, ο Γενικός Διευθυντής του IOBE καθηγητής **Νίκος Βέττας** και ο κ. **Γιώργος Γατόπουλος** παρουσίασαν τα βασικά ευρήματα της μελέτης. Στη συζήτηση που ακολούθησε, ο Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, κ. **Πάνος Τσακλόγλου**, σημείωσε τον σημαντικό διακριτό ρόλο του δεύτερου πυλώνα και αναφέρθηκε σε προτεραιότητες για τη συνολική ανάπτυξη του ασφαλιστικού συστήματος. Ενδεικτικά, αναφέρθηκε στη διαχρονικά χαμηλή αποταμίευση στη χώρα και στην κρίση ανταγωνιστικότητας την προηγούμενη 10ετία. Τόνισε τις προοπτικές ανάπτυξης των

ΤΕΑ και τη σημαντική μείωση των ασφαλιστικών εισφορών στον πρώτο πυλώνα, ήδη κατά 3,9%, όπως και τη θετική επίδραση που αναμένεται να έχει η μετατροπή της επικουρικής ασφάλισης σε κεφαλαιοποιητική και η λειτουργία του ΤΕΚΑ για τους νέους ασφαλισμένους. Σημείωσε πως ορισμένες από τις προτάσεις που αναφέρονται στη μελέτη αποτελούν ήδη αντικείμενο συζήτησης και προετοιμασίας από το Υπ. Εργασίας.

Η Πρόεδρος Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, κ. **Βασιλική Λαζαράκου**, αναφέρθηκε κυρίως στην εποπτεία, την ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς και την κωδικοποίηση της νομοθεσίας. Σημείωσε αντιστοίχως ότι ανεξαρτήτως της επιλογής του τρόπου άσκησης της εποπτείας, είτε στη σημερινή τριμερή μορφή της, είτε με την ίδρυση νέας εποπτικής αρχής, η υποστελέχωση αποτελεί βασικό πρόβλημα ως προς την άρτια εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων των εποπτικών αρχών. Βασική προτεραιότητα θα πρέπει να είναι η κρατική μέριμνα για την επαρκή και προσήκουσα στελέχωση με άτομα υψηλής εξειδίκευσης και εμπειρίας, καθώς και για την εξασφάλιση των κατάλληλων τεχνικών μέσων εποπτείας. Βασική λύση πρέπει να αποτελέσει η βελτίωση της θεσμικής συνεργασίας μεταξύ των τριών εποπτικών αρχών και σύμπνοια με το ευρωπαϊκό νομοθετικό γίγνεσθαι.

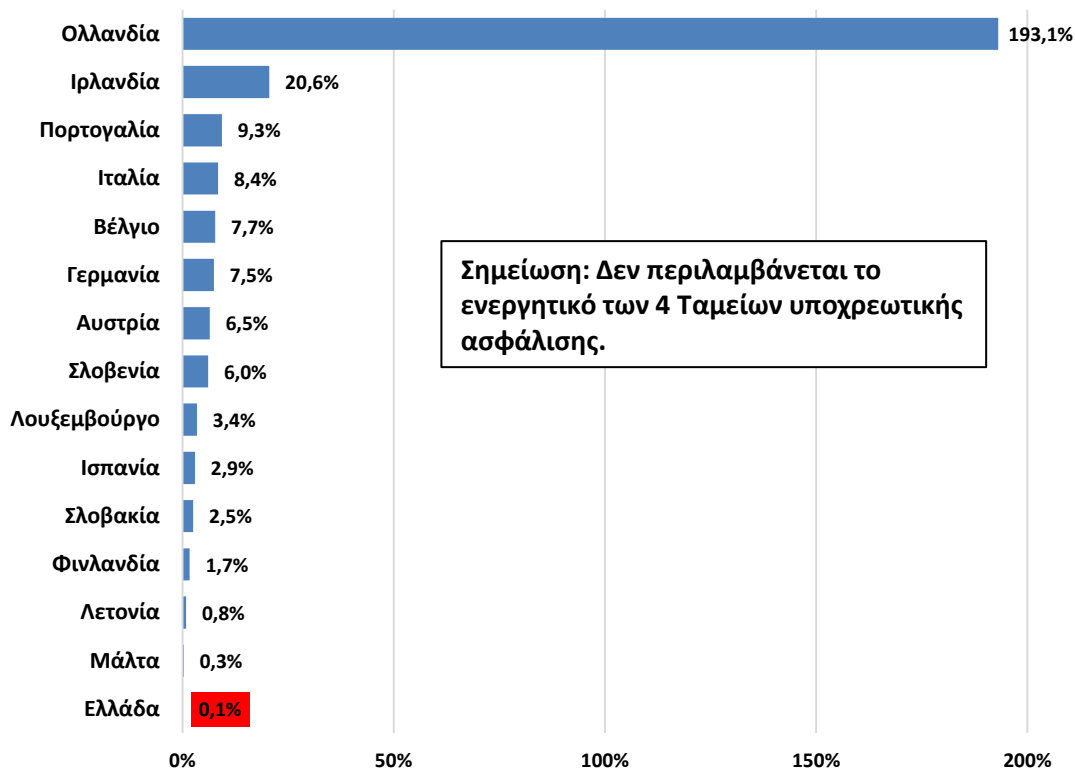
Ο Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου Χρηματιστηρίου Αθηνών, κ. **Σωκράτης Λαζαρίδης**, αναφέρθηκε εκτός άλλων στην εμπειρία του ΤΕΑ του Χρηματιστηρίου Αθηνών, στην ανάγκη για παρεμβάσεις στο εποπτικό πλαίσιο και στην απλοποίηση των διαδικασιών για την ίδρυση ΤΕΑ. Τόνισε δε, την ανάγκη καλλιέργειας συνείδησης για αποταμίευση και ιδίως για τη σχέση επενδυτικού κινδύνου και απόδοσης, προτείνοντας τη χρήση ψηφιακών δυνατοτήτων για την κατάλληλη επιλογή του προφίλ κινδύνου από τους εργαζόμενους. Επίσης, ανέφερε ότι για παρεμβάσεις όπως πλαφόν για το μέγεθος των ετήσιων εισφορών ως προς το εισόδημα, χρειάζεται μέριμνα για τη μεταφορά των συνταξιοδοτικών αποταμιεύσεων από άλλα προγράμματα.

Ο Πρόεδρος της Ένωσης Θεσμικών Επενδυτών (ΕΘΕ), κ. **Κρις Αίσωπος** τόνισε ότι τα μέλη της ΕΘΕ υποστήριξαν τη μελέτη καθώς ο θεσμός των ΤΕΑ είναι στη σωστή κατεύθυνση για την κάλυψη των αναγκών για προαιρετική ασφάλιση για τους Έλληνες. Η ΕΘΕ αποδεικνύει την εμπιστοσύνη της στο θεσμό των ΤΕΑ, έχοντας ιδρύσει το πρώτο πολύ-εργοδοτικό κλαδικό ΤΕΑ για το προσωπικό όλων των μελών της. Τέλος, σημείωσε ότι οι Έλληνες διαχειριστές έχουν συσσωρευμένη εμπειρία και δυνατότητα αντίληψης των διαχειριστικών απαιτήσεων και των αναγκών των ΤΕΑ, ενώ και εντός του 2021 έχουν επιτύχει σημαντικές πολύ θετικές αποδόσεις σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες ΟΣΕΚΑ.

Την εκδήλωση και τη συζήτηση συντόνισε η Δημοσιογράφος από την Καθημερινή και το Money Review, κα **Ευγενία Τζώρτζη**.

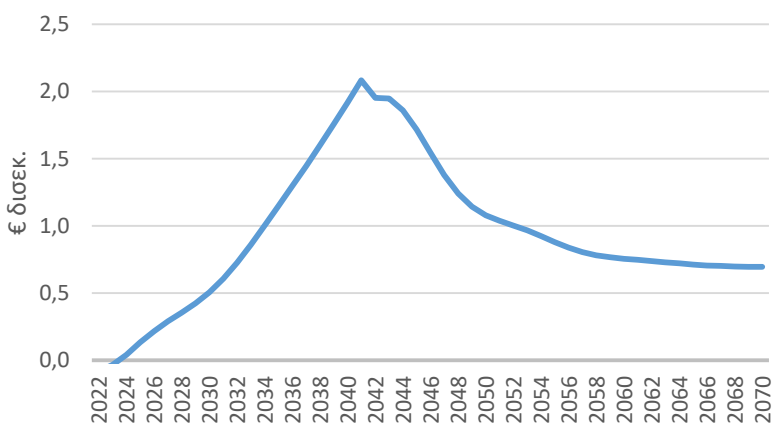
Η μελέτη είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του IOBE (www.iobe.gr).

Διάγραμμα 1: Ενεργητικό ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης προς ΑΕΠ, ανά χώρα στην Ευρωζώνη, 2019

Πηγή: ΕΙΟΡΑ, για όσες χώρες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ.

Διάγραμμα 2: Επίδραση στο πραγματικό ΑΕΠ ανά έτος, σε σενάριο σύγκλισης του θεσμού της επαγγελματικής ασφάλισης με την υπόλοιπη Ευρώπη, σε πραγματικούς όρους, σε τιμές 2019

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ. **Σημείωση:** Η εκτίμηση αφορά ένα ενδεικτικό σενάριο σύγκλισης του θεσμού με τον μ.ό. των μελών της Ευρωζώνης σε βάθος 15-ετίας.